

Tættere på

Flere uddannelser og stærke
lokalsamfund

Maj 2021

Indenrigs- og Boligministeriet
Holmens Kanal 22, 1060 København K
Tlf. : +45 72 28 24 00
E-mail: im@im.dk

ISBN 978-87-93823-56-3 (digital version)
ISBN 978-87-93823-55-6 (trykt version)
2020/21:11

Design: Regeringens Kommunikationsenhed
Layout: Kontrapunkt
Fotos: Unsplash

Publikationen kan hentes på
www.im.dk

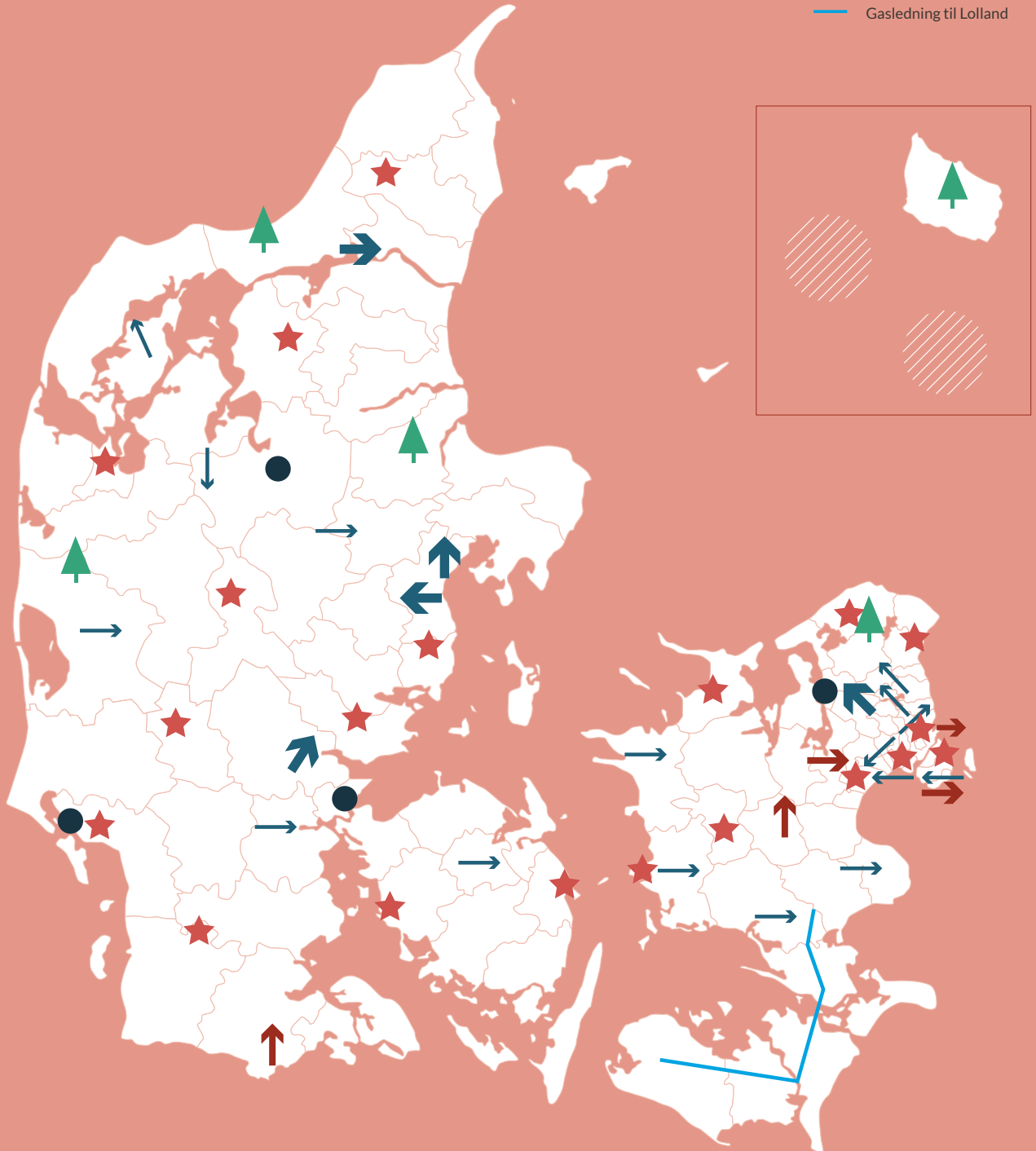
Indhold

En ny kurs er sat	5
Tættere på - Flere uddannelser og stærke lokalsamfund	6
Flere uddannelser i hele landet	10
Stærke lokalsamfund	20
Et samlet Danmarkskort	30
Finansiering	34

Allerede planlagte initiativer der skal styrke de lokale samfund

- Naturnationalparker
- Nærpolitienheder
- Nye skattecetre
- Vejprojekter over 2 mia.
- Vejprojekter mellem 0,5-2 mia
- Baneprojekter over 0,5 mia.
- Energier
- Gasledning til Lolland

Yderligere planlægger regeringen:

- 4 Skattecetre
- Op mod 10 naturnationalparker

En ny kurs er sat

Regeringen har allerede taget nogle solide skridt på vejen:

I foråret 2020 indgik regeringen en bred aftale om et nyt udligningssystem. Et mere solidarisk system, hvor de bredeste skuldre bærer mere, og hvor ca. 1,4 mia. kr. blev flyttet til landets 30 yderkommuner.

I december 2020 indgik regeringen en bred aftale med fokus på tryghed og nærhed. Denne gang om et styrket politi, der skal rykke ud, når danskerne har brug for det – i alle dele af landet. Aftalen betyder blandt andet, at politiets tilstedeværelse i hele Danmark styrkes gennem 20 nye nærpolygonheder, flere beredskabspatruljer, 110 ekstra lokalbetjente og mere frihed til lokale løsninger.

Også på skatteområdet har regeringen taget en række væsentlige skridt. Her vil vi i perioden frem mod 2024 oprette otte nye skattecentre og ansætte 1.000 ekstra skattemedarbejdere. I alt oprettes fire nye skattecentre i Jylland, to nye skattecentre på Fyn og to nye skattecentre på Sjælland. I 2020 åbnede de to første skattecentre i Fredericia og Frederikssund, og i 2021 åbner de to næste i Viborg og Esbjerg.

Når det gælder uddannelse, er det en mærkesag for regeringen, at man som ungt menneske skal kunne uddanne sig i hele landet. Derfor er der siden regeringens tiltrædelse godkendt en række nye ordinære videregående uddannelser uden for de fire største byer og afsat 50 mio. kr. i 2020 til professionshøjskolernes velfærdsuddannelser uden for de store byer.

Også på transportområdet er regeringen i fuld gang med at skabe et sammenhængende Danmark. Vi fremlagde i april 2021 et infrastrukturudspil med investeringer på godt 160 mia. kr. frem mod 2035. Udspillet vil give danskerne gode muligheder for at komme til og fra arbejde eller fritidsaktiviteter, uanset om man bor i byen eller på landet, og uanset om man tager bilen, cyklen eller den kollektive transport.

Vigtige og væsentlige skridt er altså allerede taget. Men som regering vil vi videre ad samme spor.

I dette udspil har vi fokus på uddannelser i hele landet, stærke lokalsamfund og et samlet Danmarkskort. Regeringen vil senere på året præsentere yderligere udspil, herunder på sundhedsområdet, ungdomsuddannelser og billige boliger, der skal bidrage til at skabe mere balance mellem land og by.

Tidligere initiativer på uddannelsesområdet

Nye uddannelser uden for de store byer

Siden regeringen tiltrådte er der godkendt en række nye ordinære videregående uddannelser uden for de fire største byer, samt en uddannelsesstation af sygeplejerskeuddannelsen i Herning.

Midler til velfærdsuddannelser uden for de store byer

Regeringen har sammen med sine støttepartier afsat 50 mio. kr. i 2020 til at styrke professionshøjskolernes velfærdsuddannelser uden for de store byer.

Flere midler til STEM-uddannelser i hele landet

Regeringen og aftalepartierne bag bevillingsreformen for de videregående uddannelser har fordelt 102 mio. kr. til at øge optaget på uddannelser inden for teknik, it og naturvidenskab (STEM-uddannelser) i perioden 2019-2022. Midlerne fordeles efter en model, så der etableres mange studiepladser uden for de store byer. Formålet er at uddanne flere inden for STEM-området i hele landet til gavn for det lokale og regionale erhvervsliv.

Aftale om flere uddannelsespladser i lyset af COVID-19

Regeringen har indgået en politisk aftale med Folketingets partier om finansiering til oprettelsen af 5.000 flere uddannelsespladser på de videregående uddannelser i 2020 og 2021. Der er lagt vægt på, at mindst halvdelen af uddannelsespladserne placeres uden for Hovedstaden. De ekstra uddannelsespladser skal give plads til de mange ekstra unge, som i forlængelse af COVID-19 forventeligt søger optagelse på en videregående uddannelse.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet

Tættere på – Flere uddannelser og stærke lokalsamfund

Danmark skal hænge bedre sammen. Vi skal have grønne byer og en hovedstad i udvikling, velfungerende provinsbyer, små bysamfund og levende landdistrikter.

Den stigende centralisering har bidraget til at afvikle frem for at udvikle nogle af de egne af landet, der ligger uden for de store byer

Mange mennesker har oplevet, at der over årene er blevet længere til sygehuset eller politistationen. Vi kan ikke rulle hele udviklingen tilbage. Men regeringen ønsker at sætte en ny retning, der samler Danmark og bringer nærheden tilbage. Centralisering er ikke en naturlov. Og vi kan ændre det, hvis vi vil.

For vi må ikke glemme, at næsten hver anden dansker bor uden for de større byer. Derfor er det afgørende, at vi indretter den offentlige service med størst mulig nærhed i hele landet. Så det reelt er muligt at bo, arbejde og leve i alle egne af Danmark.

Det begynder med uddannelserne

Mange børn, der vokser op i provinsen, oplever, at der kommer en dag, hvor de må flytte langt væk fra familien for at uddanne sig. Et skift, der for mange af de unge betyder, at de senere vælger at blive boende i de store byer, efter de er færdiguddannet. Andre kommer ikke i uddannelse, fordi de har svært ved at flytte langt. Det er med til at skævvride Danmark. For det skaber udfordringer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i både den offentlige og private sektor i dele af landet.

De seneste årtier er udviklingen gået den forkerte vej. Mange uddannelsespladser er blevet koncentreret i de store byer, mens lokale og regionale udbud er lukket eller under pres for at gøre det. Kigger man frem i det kommende årti betyder faldende ungdomsårgange oven i købet, at rekrutteringsgrundlaget uden for de store byer bliver endnu mindre. Det vil gøre det endnu sværere for uddannelserne uden for de største byer at overleve, hvis ikke der handles politisk.

Det kalder på løsninger, der skaber blivende forandringer, der grundlæggende ændrer på uddannelseslandkortet og skubber samfundsudviklingen i en anden og bedre retning. Der skal uddannes flere unge rundt om i hele Danmark. Der kræver blandt andet, at der sættes en begrænsning for, hvor mange unge der kan studere i de fire største byer.

Nærheden og livet tilbage i lokalsamfundene

Tomme butiksvinduer og bygninger præger nogle af de mindre bysamfund rundt om i landet i dag. Offentlige og private velfærds- og servicefunktioner er flyttet til de større byer, ligesom mange danskere oplever, at der er blevet længere til indkøbsmuligheder. Der er også mange danskere uden for de større byer, der oplever, at de får afslag på et lån til boligen eller til at starte og drive virksomhed.

Det er en udvikling, vi skal vende.

Regeringen ønsker, at der skal pustes nyt liv i bymidterne. De skal være et samlingssted for borgerne, hvor de både kan handle og benytte lokale velfærds-tilbud. Det kræver en ny strategisk planlægning og indsats fra kommunernes side, hvor både butikker, velfærdstilbud og andre bylivsskabende funktioner placeres midt i byen fremfor i udkanten.

Samtidig skal der med statsgaranti på den yderste del af realkreditlån skabes bedre muligheder for at finansiere boliger i landområder.

Et Danmark i balance

Regeringens kurs er klar. Vi skal væk fra de seneste års centraliseringer med en ny retning mod et mere sammenhængende Danmark. For at følge den nye udvikling lægger regeringen op til at etablere et land- og by-barometer, der med udvalgte nøgletal skal monitorere udviklingen.

Der er behov for at lære af tidligere fejl. Derfor iværksættes en evaluering af kommunalreformen for yderligere at få belyst omfanget af kommunalreformens konsekvenser.

Regeringen præsenterer med dette udspil 19 initiativer, der skal sikre bedre sammenhæng fra kyst til kyst. For Danmark er for lille til store forskelle.

Regeringens initiativer

Flere uddannelser i hele landet

1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark
2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark
3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer
4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser
5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer
6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer
7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning over optaget i de største byer
8. Udflytning af kunstneriske uddannelser
9. Uddannelser og arbejdspladser under Forsvarsministeriet

Stærke lokalsamfund

1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne
2. Krav om strategisk planlægning for bymidter
3. Stop for nye aflastningsområder
4. Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner
5. Forsøgsordning med fribyer
6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker
7. Udviklingsaftaler
8. Styrkelse af lokal og regional journalistik

Et samlet Danmarkskort

1. Evaluering af kommunalreformen
2. Et land- og by-barometer

Flere uddannelser i hele landet

Regeringen ønsker et Danmark, hvor unge menneskers muligheder i livet ikke bliver afgjort af, om man bor i en af de største byer eller i resten af landet. Der skal være gode muligheder for uddannelse i hele Danmark.

Der skal skabes bedre varige vilkår for at drive uddannelser de steder i landet, hvor det er svært at rekruttere eller at få de unge med på uddannelsesvognen. Det kræver både etablering af nye uddannelsesudbud og udflytning af uddannelsespladser på tværs af alle slags videregående uddannelser.

Derfor vil regeringen i samarbejde med de videregående uddannelsesinstitutioner, kommuner og regioner sætte en ambitiøs kurs mod et Danmark i bedre uddannelsesbalance. Ambitionen er, at flere danskere får en videregående uddannelse tættere på, at flere mindre uddannelser uden for de største byer overlever, og at nye udbud bliver mere bæredygtige – også på sigt.

Nye ambitioner bliver ikke til virkelighed af sig selv. På vejen dertil ligger en nødvendig politisk diskussion af de seneste mange års udviklingstendenser på uddannelsesområdet som markedstankegang og centralisering.

Regeringens holdning er, at det er tid til en stærkere og mere systematisk uddannelsesplanlægning, hvor vi som samfund i højere grad tager stilling til hvilke uddannelser, vi har brug for, de unge tager, og hvordan vi bedst understøtter vores målsætninger. Både når det handler om måden, vi driver vores uddannelsesinstitutioner på - og når det handler om, hvordan og hvor mange vi optager på de videregående uddannelser.

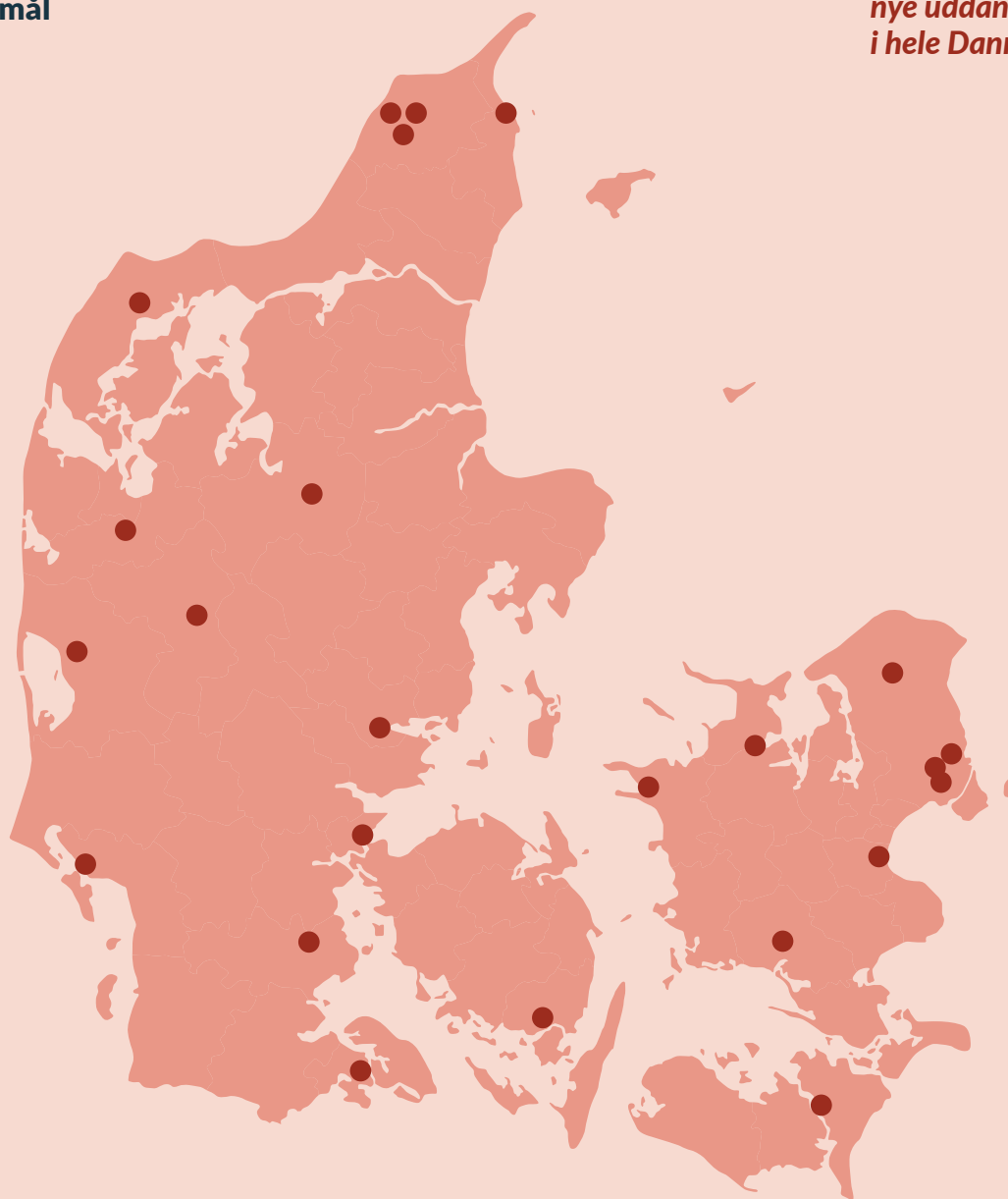
I dette udspil tager vi et markant - men nødvendigt - første skridt i den retning. På vej mod en mere aktiv uddannelsespolitik for Danmark.

Regeringens mål

25

nye uddannelsesudbud
i hele Danmark

Op mod

7.500

studiepladser uden
for de største byer

60%

af pladserne på
velfærdsuddannelser
uden for de store byer

1.000
nye pladser

1.300
pladser udflyttes

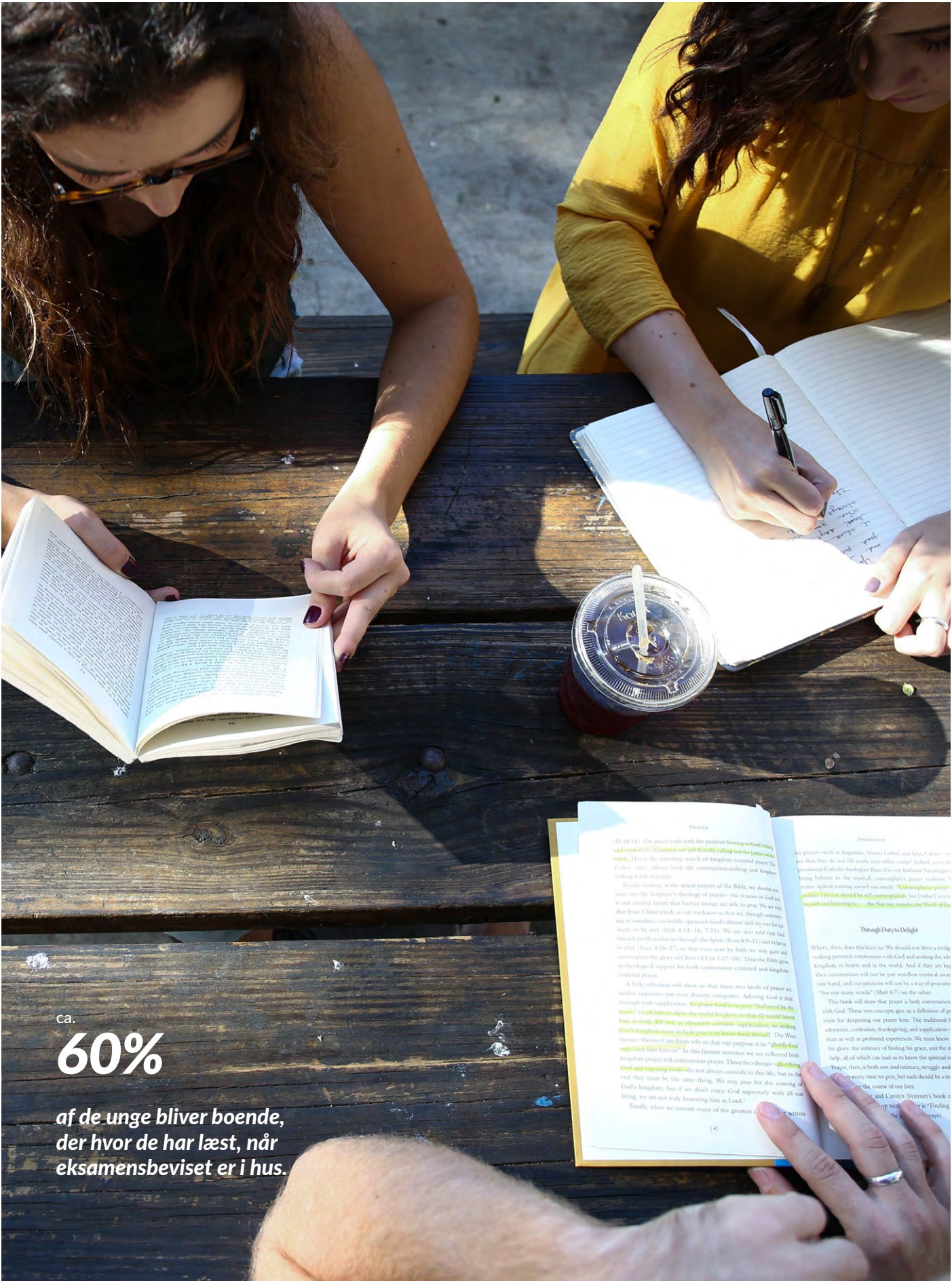
2 mia. kr.

afsættes over de
næste fem år

Regeringens initiativer

Flere uddannelser i hele landet

1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark
2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark
3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer
4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser
5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer
6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer
7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning over optaget i de største byer
8. Udflytning af kunstneriske uddannelser
9. Uddannelser og arbejdspladser under Forsvarsministeriet

ca.
60%

af de unge bliver boende,
der hvor de har læst, når
eksamensbeviset er i hus.

PRAYER

(Ps. 10:14) The prayer ends with the psalmist bowing to God's glory and making it all his own as well as offering it up for the praise of the Father. This is the ascending march of kingdom-centered prayer. The Father, then, offers both the communion-seeking and kingdom-seeking kinds of prayer.

Besides looking at the actual prayers of the Bible, we should consider also the Scripture's theology of prayer—the reasons in God and in our created nature that human beings are able to pray. We can say that Jesus Christ stands as our mediator so that we, though unworthy or unwelcome, can boldly approach God's throne and cry out for our needs to be met (Heb. 4:14–16; 7:25). We are also told that God himself dwells within us through the Spirit (Rom. 8:9–11) and helps us to pray (Rom. 8:26–27) so that even now, by faith we may give and consummate the glory of Christ (2 Cor. 3:17–18). Thus the Bible gives us theological support for both communion-centered and kingdom-centered prayer.

A little reflection will show us that these two kinds of prayer are neither opposites nor even discrete categories. Adoring God is done through both supplication. In prayer we seek to glorify God, to seek his glory, to seek his glory for himself and for all who love him as God. We seek to adore God himself, so seeking God's kingdom must include prayer to know God himself. The Westminster Shorter Catechism tells us that our purpose is to "glorify God and enjoy him forever." In this famous sentence we see reflected both kingdom prayer and communion prayer. Those two things—glorifying God and enjoying God—do not always coincide in this life, but in the end they must be the same thing. We may pray for the coming of God's kingdom, but if we don't enjoy God supremely with all our being, we are not truly honoring him as Lord.

Finally, when we consult many of the greatest Christian writers on prayer—such as Augustine, Martin Luther, and John Calvin—we see that they do not fall neatly into either camp. Indeed, even the prominent Catholic theologian Hans Urs von Balthasar has sought a living balance to the mystical, contemplative prayer tradition. I want to argue that we should not see this as a contradiction. We should see it as a sign that the two should be self-contemplation, but (Luther) is not a sign that listening to God is not the same as the Word of God.

Through Duty to Delight

Where, then, does this leave us? We should not drive a wedge between personal communion with God and seeking the abiding kingdom in hearts and in the world. And if they are kept then communion will not be just wordless mystical wear on one hand, and our petitions will not be a way of procuring "for our many words" (Matt. 6:7) on the other.

This book will show that prayer is both conversation with God. These two concepts give us a definition of prayer tools for deepening our prayer lives. The traditional 5 adoration, confession, thanksgiving, and supplication—prayer as well as profound experience. We must know his glory, the intimacy of finding his grace, and the help, all of which can lead us to know the spiritual in prayer, then, is both awe and intimacy, struggle and communion every time we pray, but each should be a means for the course of our lives.

and Carolyn Nyström's book on prayer is "Finding the Heart of Prayer."

[4]

25 nye udbud af uddannelser i 2025 - i hele Danmark

Ca. **2.000**
uddannelsespladser på
de 25 nye udbud

- Universitetsuddannelser
- Kunstneriske uddannelser
- Øvrige uddannelser

1. 25 nye uddannelsesudbud i hele Danmark frem mod 2025

Gode uddannelsesmuligheder er ikke kun til gavn for den enkelte. Det gavner lokalsamfundene, der har brug for den udvikling, liv og adgang til kompetencer, der følger med lokale uddannelser.

Regeringen ønsker, at der skal være endnu flere attraktive uddannelser uden for de store byer. Uddannelser, som kan tiltrække unge, der ellers ville have valgt en uddannelse i en større by, eller helt nye grupper af studerende, som f.eks. voksne uden uddannelse.

Det er vigtigt, at de nye uddannelser etableres i samarbejde med lokale kræfter – f.eks. kommuner eller virksomheder – og at de er målrettet lokale behov og styrker, så uddannelserne bliver særligt attraktive for nye studerende.

Det er regeringens ambition, at der i de kommende år skal etableres nye uddannelsesudbud i hele landet. På baggrund af lokal og regional dialog i foråret 2021 har regeringen identificeret i alt 25 konkrete uddannelser fordelt i hele Danmark, som danner grundlaget for den aktuelle udflytningsplan. Der forventes derudover, at der vil være yderligere relevante uddannelser, som kan komme i spil, i takt med, at uddannelsesinstitutioner, kommuner og lokalt erhvervsliv kender de nye rammevilkår.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres mindst 10 nye udbud af velfærdsuddannelser uden for de største byer.
- » Der etableres 25 nye uddannelsesudbud i hele landet frem mod 2025.

2. Attraktive universitetsuddannelser i hele Danmark

De danske universitetsuddannelser har historisk været centreret i få større byer. Det er med til at give universiteterne stærke forskningsmiljøer, som bidrager til, at vi i Danmark er førende på mange områder.

Det giver imidlertid også udfordringer. Det gælder f.eks., når det handler om at rekruttere specialiseret arbejdskraft i andre dele af landet, ligesom det påvirker den generelle balance i samfundet, når mange med en lang videregående uddannelse uddanner og bosætter sig i de største danske byer.

Regeringen ønsker derfor, at flere unge kan tage en universitetsuddannelse uden for de største byer.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres mindst 5 nye udbud af universitetsuddannelser uden for de største byer.
- » Det er i forbindelse med udflytningsplanen identificeret, at der konkret er potentiale for at etablere en tandlægeuddannelse i Hjørring, en jurauddannelse i Esbjerg, en dyrlægeuddannelse i Foulum, en byplanlægningsarkitekt i Kalundborg og en lægeuddannelse i Køge.

Eksempler på uddannelser, der har løftet en landsdel

Ingeniør i Kalundborg

Professionshøjskolen Absalon startede i 2017 udbud af diplomingeniøruddannelsen i bioteknologi i Kalundborg efter ønske fra bioteknologivirksomhederne i Vestsjælland for at styrke muligheden for at rekruttere og fastholde kvalificeret arbejdskraft. Uddannelsen blev oprettet i tæt samarbejde med virksomhederne Novo Nordisk, Novozymes, NNE, Equinor Refining Denmark, Kalundborg Forsyning og Lundbeck. De lokale virksomheder gav tilsagn om praktik og om at bidrage til undervisningen som f.eks. gæsteforelæsere m.v.

Siden har Absalon fået godkendt yderligere udbud af uddannelsen som bioanalytiker (2018), diplomingeniør i maskinteknik (2019) og efter- og videreuddannelsen inden for bioteknologi, proces teknologi og kemi (2018). Absalon er aktuelt ved at etablere et egentlig Campus for de nye uddannelser med forventet indflytning i 2021.

Medicin i Aalborg

Aalborg Universitet etablerede i 2010 et udbud af lægeuddannelsen (medicin) på universitetets campus i Nordjylland. I 2015 blev optaget øget fra 50 til 100 studerende og i 2017 til 150 studerende for at imødegå rekrutteringsudfordringer på sygehusene og i almen praksis.

3. 60 pct. af pladserne på de fire store velfærdsuddannelser skal ligge uden for de største byer

Regeringen har særligt fokus på velfærden og de uddannelser, som uddanner til velfærden i Danmark. Det er derfor en særskilt målsætning, at der skal skabes en bredere geografisk forankring af de store velfærdsuddannelser – og dermed bedre forudsætninger for at rekruttere kvalificeret velfærdspersonale i hele Danmark.

Der er på flere områder mangel på velfærdspersonale i Danmark, og manglen vil stige over de kommende år i takt med den demografiske udvikling. Regeringens udflytningsplan indebærer derfor også, at der etableres 1.000 nye uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne uden for de fire største byer i de kommende år. Regeringens mål er, at 60 pct. af pladserne på de store velfærdsuddannelser i 2025 skal ligge uden for de store byer. Ud over de 1.000 nye pladser udflyttes der 1.300 velfærdspladser fra de fire største byer. På den måde vil flere unge kunne få en uddannelse uden at flytte til de store byer og senere være til rådighed for det lokale arbejdsmarked. Pladserne flyttes inden for de regioner, hvor de største byer er hjemmehørende. Det sker for at sikre, at den uddannede velfærdsarbejdskraft fortsat uddannes tæt på f.eks. København, hvor der ligeledes er stor efterspørgsel samtidig med, at rekrutteringsgrundlaget bredes ud til en større del af landet.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres – i samarbejde med kommuner og regioner - op mod 1.000 nye uddannelsespladser på de fire store velfærdsuddannelser uden for de store byer.
- » Der flyttes ca. 1.300 uddannelsespladser på de fire store velfærdsuddannelser fra de fire største byer.

4. Et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser

Velfærdsuddannelserne er karakteriseret ved, at en betydelig del af uddannelsen tages i forbindelse med praktik. Det gælder f.eks. både uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver. En nødvendig forudsætning for at kunne etablere nye samt udflytte eksisterende uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne er derfor, at de studerende kan komme i praktik på sygehuse, skoler og daginstitutioner mv. Kan praktikpladsen ikke sikres, kan uddannelsesinstitutionen ikke optage den studerende – heller ikke selvom der faktisk er kapacitet til at optage flere studerende.

Når der oprettes mange nye velfærdspladser og andre flyttes rundt, vil der være brug for bedre koordinering af praktikpladserne. Regeringen inviterer derfor landets kommuner og regioner - KL og Danske Regioner – med i et nyt Nationalt Partnerskab for Velfærdsuddannelser. Partnerskabet vil i de kommende år danne rammen om etablering af flere og nye praktikpladser på velfærdsuddannelserne – både uden for og i de store byer.

Regeringen foreslår at opstarte partnerskabet i efteråret 2021 sådan, at det kan danne rammen om optaget på velfærdsuddannelserne fra sommeren 2022.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres et partnerskab med kommuner og regioner med henblik på etablering af flere praktikpladser på velfærdsuddannelser uden for de store byer.

60%

af pladserne på de store velfærdsuddannelser i 2025 skal ligge uden for de store byer.

1.000

nye uddannelsespladser på velfærdsuddannelserne uden for de fire største byer i de kommende år.

5% forhøjet taxameter for uddannelser uden for de største byer.

4 mio. kr. i tilskud til uddannelsessteder, uden for de største byer.

5. Bedre vilkår for at drive uddannelse uden for de største byer

De videregående uddannelsers bevillinger er i dag i høj grad baseret på antallet af studerende, der består deres eksamener. Det giver uddannelsesinstitutionerne et incitament til at etablere store uddannelser og uddannelsessteder, som kan sikre den mest effektive drift. Det risikerer at bidrage til koncentration og centralisering af uddannelser.

Regeringen lægger derfor op til at indføre et nyt regionalt taxameter, der forhøjer taksten på uddannelser uden for de store byer med 5 procent. Konkret vil det betyde, at undervisningstaksten for f.eks. en sygeplejerskestuderende vil stige med ca. 3.500 kr. årligt, hvis den studerende læser på et udbud uden for de fire største byer.

For yderligere at styrke de økonomiske vilkår for at drive uddannelser uden for de største byer vil regeringen fordoble det nuværende tilskud, der gives til uddannelsessteder, uden for de fire største byer fra 2 mio. kr. til 4 mio. kr. pr. udbudssted. Samtidig lægges op til at fjerne loftet på maksimalt 10 udbudssteder, som kan opnå tilskuddet.

For en række uddannelsers vedkommende vil udflytningen og etableringen af nye pladser være omkostningstung. Regeringen lægger derfor op til, at der afsættes midler til opstart og omstilling.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres et regionalt taxameter, hvor taksterne differentieres og forhøjes med 5 pct. for uddannelser uden for de store byer.
- » Det nuværende tilskud, som udløses pr. udbudssted uden for de store byer, hæves fra 2 mio. kr. til 4 mio. kr.

6. Nye og mere fleksible uddannelsesfilialer

Tidligere erfaringer har vist, at uddannelser, som har stærk lokal forankring og etableres i samarbejde med kommuner, regioner og virksomheder, er mere levedygtige. De senere års udvikling af regionale og lokale uddannelser har samtidig vist, at der er behov for større fleksibilitet og manøvredegytighed, hvis der skal skabes flere lokale og regionale uddannelsespladser.

Derfor lægger regeringen op til en ny og mere fleksibel udbudsform, hvor de videregående uddannelsesinstitutioner hurtigt og enkelt kan etablere en eksisterende uddannelse i en ny by. De såkaldte uddannelsesfilialer er desuden mere enkle at afvikle, hvis de ikke viser sig bæredygtige pga. vigende søgning, sammenlignet med almindelige uddannelsesudbud.

Uddannelsesfilialerne skal særligt være en mulighed i de tilfælde, hvor uddannelsesinstitutionen er usikker på, om det er muligt at etablere en økonomisk bæredygtig uddannelse, men hvor andre faktorer taler for det. Det kan for eksempel være en stærk lokal opbakning fra kommunen, lokale virksomheder eller lignende.

Regeringen har fremsat forslag om de nye uddannelsesfilialer i april 2021.

Regeringen foreslår:

- » Det skal fra efteråret 2021 være muligt for alle videregående uddannelsesinstitutioner at ansøge om etablering af uddannelsesfilialer uden for de store byer.
- » Uddannelses- og forskningsministeren vil ved godkendelsen af de nye uddannelsesfilialer lægge vægt på, at der er indgået forpligtende samarbejdsaftaler mellem uddannelsesinstitutionen og lokale aktører.

7. Bedre rekrutteringsgrundlag – begrænsning af optaget i de største byer

Hvert år søger tusindvis af unge til de store byer for at begynde en uddannelse. Det er blevet det naturlige valg, selvom mange unge måske gerne ville have luft og natur omkring sig og familien og venner tæt på, hvis muligheden bød sig.

Andelen af studerende, der vælger at bosætte sig i en af landets store universitetsbyer, har været stigende over de seneste år.

Samtidig betyder de faldende ungdomsårgange, at der mange steder i landet i de kommende år vil være færre unge til at starte på en uddannelse. Det kan få store konsekvenser – både for mulighederne for at rekruttere studerende til velfærdsuddannelserne og for de nye og eksisterende uddannelser uden for de største byer. Derfor er der brug for at tage nye redskaber i brug, hvis udviklingen skal vendes.

Regeringen lægger på den baggrund op til, at der indføres begrænsning af, hvor mange unge der kan

blive optaget på videregående uddannelser i hhv. København, Århus, Odense og Aalborg samt alle universiteters hovedcampus (med enkelte undtagelser). Regeringens udgangspunkt er en såkaldt "geografisk dimensionering" af uddannelserne i de fire største byer på op til 10 procent indfaset gradvist fra uddannelsesåret 2022/23 og frem. Ingen nuværende studerende vil således blive berørt.

Uddannelsesinstitutionerne vil konkret kunne vælge mellem at sænke deres optag i byerne eller at flytte uddannelsespladser uden for de fire største byer.

Regeringen foreslår:

- » Optaget på de videregående uddannelser i de fire store byer og på universiteternes hovedcampus reduceres gradvist med op til 10 pct. (med enkelte undtagelser) for at understøtte rekrutteringsgrundlaget til uddannelserne uden for de store byer.
- » Begrænsning af optaget bliver indfaset gradvist fra uddannelsesåret 2022/23 og frem.

7.500 pladser uden for de store byer – både på de nye og de eksisterende udbud.

ca.

2.000

pladser på de i alt 25 nye uddannelsesudbud i hele landet.

ca.

1.000

pladser på allerede eksisterende udbud i hele landet.

ca.

4.500

pladser på både nye og eksisterende udbud i hele landet som følge af begrænsningen af optaget i de største byer.

8. Udflytning af kunstneriske uddannelser

Der skal være bedre mulighed for at tage en kunstnerisk uddannelse rundt om i landet. I dag ligger 75 procent af studiepladserne på de videregående kunstneriske uddannelser i de to største byer, mens kun 25 procent befinder sig i resten af landet.

Regeringen ønsker at styrke adgangen til kunstneriske uddannelser i hele landet, og hermed samtidig understøtte og fremme det lokale kulturliv. Tilstedeværelsen af kunstneriske uddannelser skaber bedre grobund for opblomstring af kreative miljøer og rigere kulturtilbud for de danskere, der bor uden for hovedstaden.

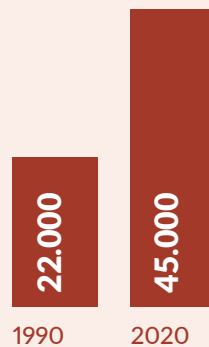
Regeringen foreslår:

- » Udflytning af 30 studiepladser fra København til en ny musikuddannelse i Holstebro.
- » Udflytning af Den Danske Scenekunstskoles danseuddannelser fra afdeling i København til Holstebro, svarende til 30 studiepladser.

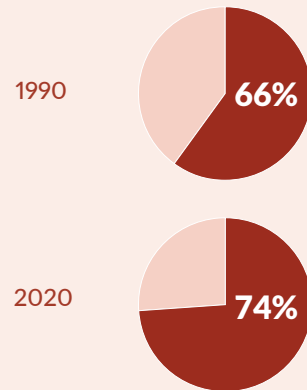
Flere unge tager en uddannelse og flytter til de store byer

Kilde: "Opgørelsen omfatter personer der fuldførte en videregående uddannelse. For universitetsuddannelserne, dækker opgørelsen akademisk bachelor og udelte kandidater. De delte kandidatuddannelser er ekskluderet, for ikke at undgå dobbelttælling. Internationale studerende er ikke med i opgørelsen. De fire store byer er Storkøbenhavn (inkl. kommuner med S-togsforbindelse og kystbane), Aarhus, Odense og Aalborg."

Det samlede antal unge, der tager en videregående uddannelse har været stigende over de sidste 30 år.

Fra 1990 til 2020 er antallet, der færdiggjorde en videregående uddannelse, steget fra ca. 22.000 til ca. 45.000 studerende.

I samme periode er andelen af afgangsstuderende, der var bosat i en af landets største byer steget fra 66 pct. i 1990 til 74 pct. i 2020.

Det har resulteret i en stigning på ca. 130 pct. i antallet af afgangsstuderende, der er bosat i en af de fire største byer mens antallet, der bosætter sig uden for de fire største byer, kun er steget med ca. 60 pct.

9. Uddannelser og arbejdspladser på Forsvarsministeriets område

Forsvaret er en af statens største arbejdspladser, og spredning af nye uddannelser og arbejdspladser vil naturligt styrke de lokalområder, hvor de placeres.

Forsvaret er allerede bredt til stede i Danmark, men regeringen ønsker at styrke Forsvarets tilstedeværelse uden for de store byer yderligere.

Regeringen foreslår:

- » Styrket uddannelsesudbud for menige soldater og øget anvendelse af uddannelsespakker i AMU-systemet giver bedre mulighed for formel erhvervsrettet uddannelse. Initiativet gennemføres fortrinsvist uden for de store byer.
- » 250 nye arbejdspladser, der etableres som udmøntning af Arktis-kapacitetspakken og forsvarsforligets cyberreserve, placeres i væsentligt omfang uden for de store byer.

Eksempler på tiltag på forsvarsområdet, der styrker uddannelser uden for de store byer

Regeringen har allerede iværksat en række initiativer, der skal styrke uddannelser uden for de store byer på forsvarsområdet:

- **Beredskabsstyrelsen opretter ny officersuddannelse** med 6-8 pladser, hvor der er direkte optag for civile med bacheloruddannelse. Uddannelsen gennemføres primært uden for de store byer.
- **Nye fjernundervisningsmuligheder**, herunder 20-25 nye pladser på Master i Militære Studier og 20 pladser på Master in Intelligence and Cyber Studies.

Stærke lokalsamfund

Det skal være muligt at bo og arbejde i alle dele af landet. Vi skal have stærke lokalsamfund med levende bymidter og engagerede ildsjæle, som bidrager til at skabe attraktive og aktive bysamfund i hele landet. Levende bymidter er en forudsætning for at fastholde bosætnings- og erhvervsudviklingsmuligheder.

I alt for mange bysamfund har centraliseringen og urbaniseringen sat sit præg og efterladt tomme huse og butikker. Samtidig oplever mange danskere, at de ikke kan få et lån til deres bolig eller til at starte eller udvide en virksomhed, blot fordi de bor på landet.

Regeringen vil have velfungerende provinsbyer og levende landdistrikter med stærke lokalsamfund, hvor velfærden kommer tættere på borgerne og, hvor bymidten igen er et lokalt samlingspunkt.

Foto: Rilbe

Regeringens initiativer

Stærke lokalsamfund

1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne
2. Krav om strategisk planlægning for bymidter
3. Stop for nye aflastningsområder
4. Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner
5. Forsøgsordning med fribyer
6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker
7. Udviklingsaftaler
8. Styrkelse af lokal og regional journalistik

1. Bedre adgang til lån i landdistrikterne

I landdistrikterne oplever borgere og virksomheder, at det er vanskeligere at optage lån end i andre dele af Danmark. Her er et ejendomsmarked i stilstand, som følge af lav økonomisk aktivitet, en barriere for lånet til boligen eller til at starte virksomhed.

Det har ikke bare konsekvenser for den enkelte boligkøber eller virksomhedsejer. Det kan også være med til at forværre den onde spiral af udfordringer i mange landdistrikter, hvor grundlaget for at bosætte sig og drive erhverv i et lokalsamfund - den lokale skole, indkøbsmuligheder og transport mv. - eroderes. Det bliver dermed mindre attraktivt

at flytte til landdistrikterne, hvilket yderligere svækker boligmarkedet og det lokale erhvervsliv.

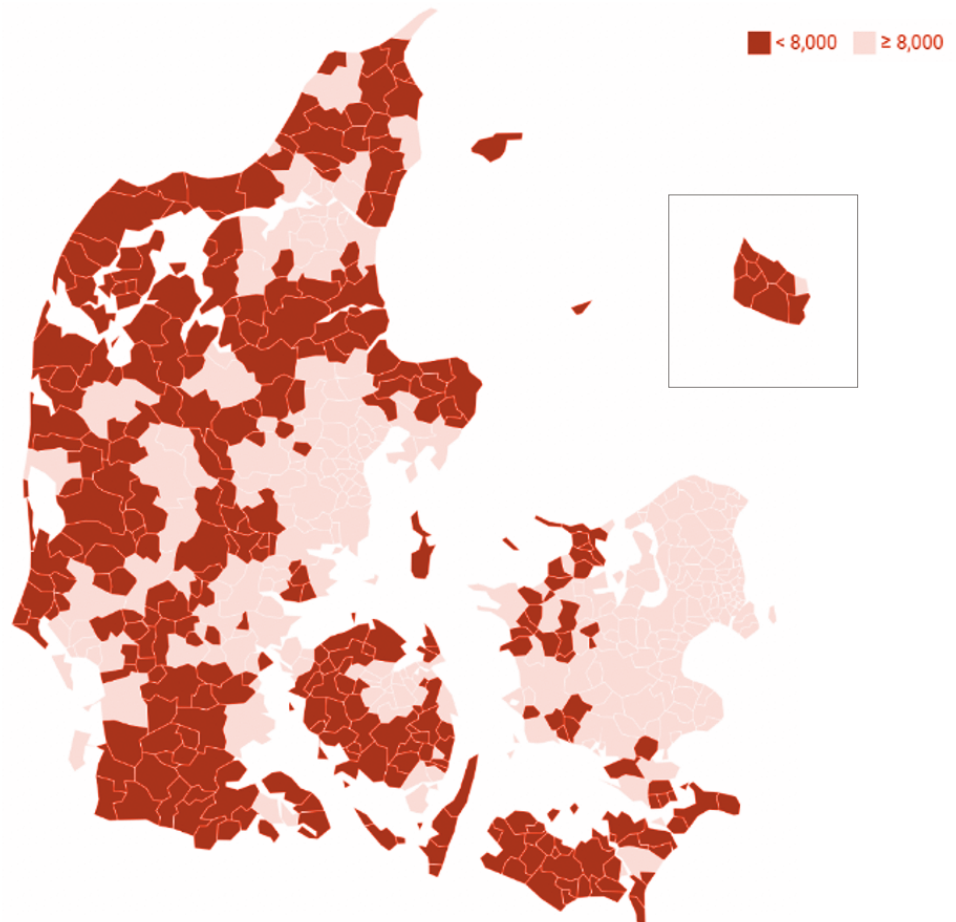
Det er ikke holdbart, hvis virksomme danskere ikke kan starte virksomhed eller købe deres drømmehus, fordi de bor i bestemte dele af landet.

Erfaringerne indsamlet i postkassen "Lån på landet" giver et generelt billede af, at det er vanskeligt at få realkreditfinansiering i landdistrikterne pga. usikkerhed om pantværdi og omsættelighed af boliger i landdistrikterne.

Samtidig oplever Vækstfonden en stigende efterspørgsel fra virksomheder, der ønsker finansiering på mindre end 1 mio. kr. Det drejer sig særligt om

Områder hvor modellen skal kunne anvendes

Kortet viser et eksempel på, hvilke postnumre med gennemsnitlige kvadratmeterpriser under 8.000 kr., der vil have adgang til ordningen.

Erfaringerne indsamlet i postkassen "Lån på landet" giver et generelt billede af, at det er vanskeligt at få realkreditfinansiering i landdistrikterne pga. usikkerhed om pantværdi.

mindre virksomheder og virksomheder, der ligger i yderområder og landdistrikter. Vækstfonden har i dag ikke mulighed for at imødekomme denne efterspørgsel, da Vækstlånene har en nedre grænse på 1 mio. kr.

Regeringen vil derfor forbedre lånemulighederne for både borgere og virksomheder, så der også i fremtiden er liv i landdistrikterne.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres mulighed for statsgaranti på den yderste realkreditbelåning, dvs. den del, der ligger mellem 60 pct. og 80 pct. af ejendomsværdien. Initiativet foreslås indført for boliger i postnumre med en kvadratmeterpris under 8.000 kr. Initiativet skal give bedre adgang til boligfinansiering i landdistrikterne. De nærmere elementer i initiativet med statsgaranti på den yderste realkreditbelåning, herunder prissætningen, vil blive fastlagt i dialog med blandt andet den finansielle sektor.
- » Minimumsgrænsen for små vækstlån i Vækstfonden på 1 mio. kr. fjernes. Initiativet skal skabe grundlag for mere aktivitet og flere arbejdspladser i landdistrikterne.

2. Krav om strategisk planlægning for bymidter

Detailhandel er ikke længere tilstrækkeligt til at sikre en levende bymidte. Bymidterne skal styrkes med målsætninger og virkemidler til at fremme beslutninger om placering af private og offentlige

bylivsskabende funktioner som fx uddannelsesinstitutioner, biblioteker, sundhedshuse, kultur-, fritids- og foreningsfunktioner mv., hvis der skal sikres en levende og attraktiv bymidte. Funktioner, der er med til at skabe nye mødesteder og generer et flow af mennesker i byen.

Mange kommuner udarbejder i dag udviklingsstrategier og erhvervsstrategier, men detailhandels- erhvervet og bymidtens servicefunktioner indgår sjældent i kommunens eksisterende udviklings- og erhvervsstrategi. Det er i dag ikke et krav, at der udarbejdes en udviklingsstrategi for bymidten. For at opnå en helhedsorienteret strategisk indsats for levende bymidter, bør der lokalpolitisk udarbejdes en klar strategi for udvikling af bymidten herunder med en klar sammenhæng til kommunens øvrige strategier og planer, som har betydning for bymidten.

Partnerskabet for Levende bymidter har også peget på, at der er behov for, at kommunerne udarbejder en helhedsorienteret strategi for bymidten med henblik på at styrke dialogen og koordineringen af bymidteindsatsen. Dette kan fx ske i form af et fælles strategisk ophæng for de eksisterende erhvervs- og turismestrategier og detailhandelsplanlægningen mv. i en strategisk udviklingsplan.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres krav i planloven om, at kommunerne i kommuneplanen skal udarbejde en strategisk planlægning for bymidterne med sammenhæng til kommunens øvrige strategier og i tæt samarbejde med byens private og civile aktører.

De mindste byer har fået halveret antallet af dagligvarebutikker

Indbyggere i byen/antal dagligvarebutikker	2009	2019	Indeks
Over 100.000	432	516	119
40.000 - 100.000	428	432	101
10.000 - 40.000	648	570	88
5.000 - 10.000	308	270	88
2.000 - 5.000	479	418	87
1.000 - 2.000	259	224	86
500 - 1.000	234	192	82
Under 500	316	149	47
Total	3104	2771	89

Aftale om stimuli og grøn genopretning

500 mio. kr.

Regeringen har sammen med RV, SF, EL og ALT aftalt at afsætte 500 mio. kr. fra REACT-EU-initiativet til opfølgning på anbefalingerne.

Som led i Aftale om stimuli og grøn genopretning har regeringen nedsat syv regionale vækstteams, som skal komme med anbefalinger til, hvordan der bedst kan investeres i lokale erhvervsstyrker, og potentialer som kan udvikle sig til lokale erhvervsfyrtårne. Dertil skal de regionale vækstteams komme med anbefalinger til yderligere tiltag, som kan genstarte vækst i deres dele af landet. Det skal styrke vækst og beskæftigelse i hele Danmark, med udgangspunkt i de lokale forhold, og bidrage til at få hele landet godt ud af krisen.

Kilde: Erhvervsministeriet.

3. Stop for aflastningsområder

Udviklingen i detailhandel har stor betydning for de danske bymidter, som historisk har haft en væsentlig rolle som mødested og handelscentrum. Udviklingen viser, at det går den forkerte vej. Antallet af butikker falder og særligt i de små og mellemstore byer. Når kundegrundlaget falder, og butikker lukker, påvirker det i høj grad byens øvrige servicefunktioner og livet i bymidten, og det har betydning for hele lokalsamfundets bosætnings- og erhvervsudvikling.

Kommunerne fik i 2017 mulighed for at planlægge for områder til butikker uden for bymidten – også kendt som aflastningsområder – for at øge konkurrencen med henblik på lavere priser, bedre service og højere kvalitet til gavn for forbrugerne. 23 ud af 64 kommuner uden for hovedstadsområdet har efter lovændringen og frem til november 2020 planlagt for 25 aflastningsområder. Desuden har kommunerne siden lovændringen i 2017 og frem til marts 2020 planlagt for plads til yderligere ca. 80 nye lokalcentre og enkeltstående butikker. De nye butiksområder

bidrager til at sprede udbuddet af butikker uden for de lokale bymidter.

Udviklingen er ikke ny, men er en fortsættelse af en længerevarende tendens, som den stigende e-handel har været med til at forstærke.

Regeringen vil understøtte levende bymidter med et aktivt handelsliv. Der er behov for at vurdere, hvilken effekt aflastningsområderne har på bymidterne, før der planlægges flere. Der skal derfor indføres et stop for planlægning af aflastningsområder i 5 år. Derefter skal det besluttes, om det igen skal være muligt at planlægge for aflastningsområder.

Regeringen foreslår:

- » Der indføres et 5-årigt stop for planlægning af nye aflastningsområder, mens effekterne af de nye aflastningsområder vurderes. Derefter skal det besluttes, om der igen skal kunne udlægges aflastningsområder.

Gamle togstationer skal have nyt liv

250 mio. kr. til mere liv og grønnere stationer i hele landet

Som en del af Danmark fremad – infrastrukturplan 2035 vil regeringen afsætte en pulje på 250 mio. kr. til mere liv og grønnere stationer i hele landet. En opgradering af stationer kan give nyt liv til lokalsamfund og bidrage til den grønne omstilling gennem en omlægning til mere energivenlige stationer.

100 mio. kr. til tryghedsskabende initiativer på stationer, herunder på S-togsstationer i hovedstadsområdet

Regeringen vil derudover afsætte en pulje på 100 mio. kr. til tryghedsskabende initiativer på stationer, herunder på S-togsstationer i hovedstadsområdet. Puljen kan gå til en styrket overvågning og en bedre og mere tryk indretning af stationer og tilstødende områder for eksempel ved bedre belysning.

650 mio. kr. til at øge tilgængeligheden på stationer i hele landet

Regeringen vil endvidere afsætte en pulje på 650 mio. kr. til at øge tilgængeligheden på stationer i hele landet. Mange togstationer er i dag ikke tilgængelige for gangbesværede og personer med handicap. Det er vigtigt for regeringen, at toget er tilgængeligt for alle mennesker uanset behov.

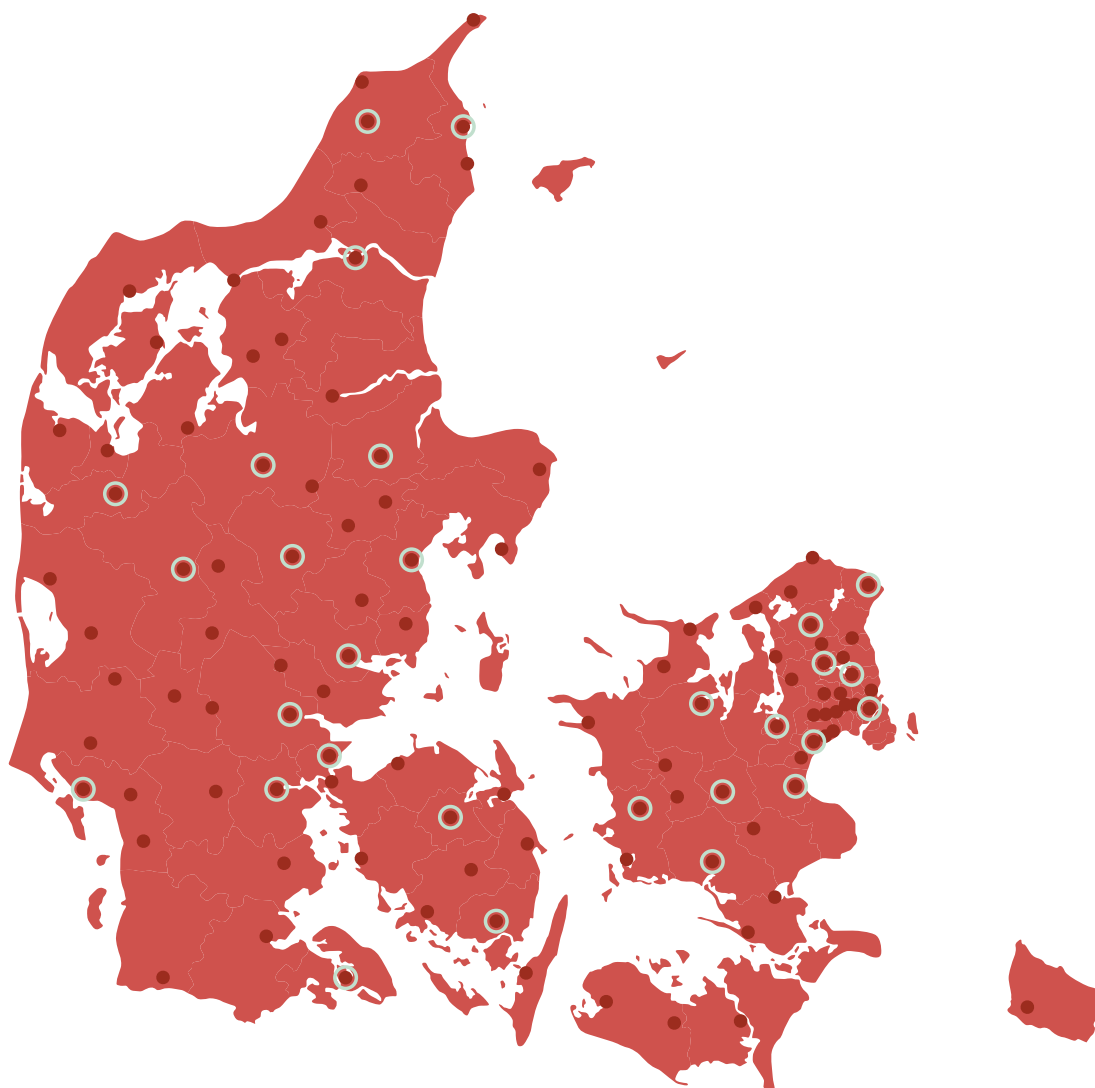
Kilde: Transportministeriet - <https://www.trm.dk/publikationer/2021/danmark-fremad-infrastrukturplan-2035/>

E-handel i vækst

Hvis danske forbrugere flytter købet af 15 pct. af deres dagligvarer og 50 pct. af deres udvalgsvarer over på nettet, vil det kun være de lysegrønne byer på kortet, der kan kategoriseres som handelsbyer i 2030.

Kilde: Rapport fra Vækstteam for handel og logistik, 2018

Institut for Centerplanlægning (ICP) vurderer, at e-handlen primo 2020, udgør ca. 23 pct. af udvalgsvarerforbruget, hvor den i 2015 blev vurderet til at udgøre 14-16 pct. E-handlen med dagligvarer var primo 2020 fortsat på et noget lavere niveau (2-3 pct.), men er i følge Dansk Erhverv steget til ca. 6 pct. i 2020.

Institut for Centerplanlægning (ICP) har tidligere vurderet, at hvis de danske forbrugere flytter 15 pct. af deres dagligvareindkøb og 50 pct. af deres udvalgsvareindkøb over på nettet, vil det kun være byer med ca. 30.000 eller flere indbyggere, der kan kategoriseres som handelsbyer med en betydende udvalgsvarehandel.

4. Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner

Nedslidte bymidter med behov for byfornyelse og istandsættelse af bygninger er en generel problemstilling i de mindre og mellemstore byer. Siden 2019 har de statslige midler til byfornyelse været målrettet landsbyfornyelse i byer med færre end 4.000 indbyggere.

Regeringen ønsker at støtte de mange mindre og mellemstore byer, der har brug for et fysisk løft og en ny identitet som følge af nedslidte bymidter, der lider under tomme bygninger og fraflytning af byens servicefunktioner. Generel fornyelse og forskønnelse af bymidter og flere velfærdsfunktioner kan være med til at gøre bymidten mere attraktiv i forhold til at åbne nye butikker og servicefunktioner og genskabe byens centrum som lokalt mødested.

Her kan bibliotekerne noget særligt

Kulturhavn Gilleleje

Kulturhavn Gilleleje er et alsidigt kultur- og forsamlingshus, centralt i Gilleleje, der er opstået på lokalt initiativ, herunder den lokale brugsforening. Huset rummer bibliotek, biograf, udstillingsplads, lounge og spisehus.

Maltfabrikken i Ebeltoft

Maltfabrikken i Ebeltoft er på baggrund af en mangeårig indsats fra lokale ildsjæle transformeret fra industribygning til byens nye multifunktions kulturhus, som ud over at rumme et bibliotek er et spisested, spillested, atelier og meget andet.

Et bibliotek, hvor der i dag også i flere tilfælde er etableret borgerservice og andre funktioner, har stor betydning for antallet af dagligt besøgende og dermed stor betydning for kundegrundlaget i bymidten. Der er mange gode erfaringer med, at biblioteker etableres i bymidten, ift. synergi med handelsliv, øvrige kulturinstitutioner mv.

Der skal være levende bymidter med flere velfærdsfunktioner i hele landet. Det er en stor opgave for den enkelte kommune. Der afsættes derfor en midler til at skabe levende bymidter med en pulje til medfinansiering af fornyelse af bymidter og nye velfærdscentre.

Regeringen foreslår:

- » Der afsættes en statslig pulje på 150 mio. kr. til medfinansiering af fornyelse af bymidter.
- » Der afsættes 30 mio. kr. til medfinansiering af biblioteker i bymidter.
- » Der arbejdes for at målrette EU's strukturfondsmidler til bæredygtige byer og arbejdet med at understøtte levende bymidter.

Lokale velfærdscentre skal indeholde funktioner, der kan skabe nærhed og understøtte bylivet. Velfærdstilbuddene skal udspringe af lokale behov. Derfor er det kommunerne, der skal beslutte, hvilke funktioner der kan placeres i et velfærdscenter. Funktioner i et lokalt velfærdscenter kan fx være:

- **Borgerservice**
- **Sundhedsfunktioner**
- **Aktivitetscentre**
- **Tilbud til ældre**
- **Kulturskoler**
- **Fritidsaktiviteter**
- **Biblioteker mv.**

5. Forsøgsordning med fribyer

Regeringen ønsker at understøtte kommunernes arbejde med at skabe levende bymidter i de mindre og mellemstore byer. Det er kommunerne og de lokale aktører, der kender de lokale og stedbundne potentialer bedst. Der er behov for at give kommunerne bedre mulighed for at tænke ud af boksen og ikke lade de gode ideer være begrænset af eksisterende lovgivning.

Flere kommuner efterspørger fx muligheden for at afprøve forpligtigende samarbejder som business improvement districts (BID's), hvor private aktører engagerer sig og tager mere ansvar for forbedringer af bymidten med vedligeholdelse, afholdelse af events mv. Dette er i dag ikke muligt inden for eksisterende lovgivning.

Kommunerne skal have mulighed for at sikre gode fysiske rammer og samtidig afprøve nye ideer, initiativer og samarbejdsformer, herunder forpligtigende BID's, med henblik på at skabe mere levende bymidter.

Regeringen foreslår:

- » En forsøgsordning med fribyer, hvor 10 bymidter sættes fri af eksisterende bindinger, lovgivning og praksis med henblik på at afprøve tiltag, der kan understøtte arbejdet med levende og aktive bymidter. Kommuner, der indgår i forsøgsordningen forpligter sig til at etablere velfærdscentre med kommunale velfærdstilbud.
- » Der afsættes til fribyforsøgsordningen 100 mio. kr. til medfinansiering til fornyelse af bymidter og 30 mio. kr. til medfinansiering af lokale velfærdscentre.

Lokale velfærdscentre skal skabe ny nærhed

**Fra 2009 til 2019
faldt antallet
af dagligvare-
butikker i byer
med op til 1000
indbyggere fra
550 til 341**

6. Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker

Mange landsbyer oplever lukning af den lokale dagligvarebutik, som ikke kun udgør en dagligvareforsyning, men også et lokalt samlingspunkt. Det kan være vanskeligt for en dagligvarebutik at opnå en tilstrækkelig omsætning i de mindste byer. Der er derfor gennem de seneste år etableret op mod 100 borgerdrevne købmænd, hvor foreninger og lokale borgere går sammen om at bevare deres lokale butik.

Når de lokale skal etablere en butik, er der behov for finansiering. I flere tilfælde mere end det, lokal-samfundet selv kan samle ind. For butikken er ofte nedslidt, med utidssvarende udstyr og selve overtagelsen af ejendommen koster også. Mange projekter er derfor også afhængige af private donationer, lån og frivillig arbejdskraft.

Det foreslås, at der oprettes en matchning-pulje på 18 mio. kr. under landdistriktpuljen til at støtte medfinansiering af nye og videreudvikling af eksisterende borgerdrevne dagligvarebutikker. De borgerdrevne dagligvarebutikker har til formål at fastholde en lokal dagligvareforsyning og et samlingspunkt i de mindste landsbyer, og ikke ment som kommercielle dagligvarebutikker. Den borgerdrevne butik må ikke være konkurrenceforvridende, og kan kun opnå tilskud, hvis der ikke allerede eksisterer en dagligvarebutik i byen.

Forslaget betyder, at hvis man lokalt kan indsamle for eksempel 150.000 kr. til at oprette eller udvikle en lokal dagligvarebutik, så kan der søges op til samme beløb fra den nye pulje, dog maksimalt op til 400.000 kr.

Regeringen foreslår:

- » Der etableres en matching-pulje på 18 mio. kr. over tre år under Landdistriktpuljen til medfinansiering af etablering og udvikling af borgerdrevne dagligvarebutikker.

7. Udviklingsaftaler

Alle kommuner skal have mulighed for at tilbyde gode børnehaver, skoler, plejehjem og anden lokal velfærd. Det er en forudsætning for, at Danmark hænger sammen.

Regeringen vil sætte fokus på nogle af de kommuner, der er allermest vanskeligt stillede, og bidrage til flerårig budgetsikkerhed til langsigtede investeringer for at forbedre deres økonomiske situation.

Med et udviklingspartnerskab kan særtilskuddet fastlægges for op til fire år mhp., at kommunen iværksætter langsigtede investeringer i tiltag til at forbedre deres situation. Ansøgning og dialog vil finde sted i forbindelse med særtilskudsrunderen i sommeren 2021.

Regeringen foreslår:

- » Der indgås udviklingsaftaler med de 2-3 kommuner i 2021, som er og har været mest vanskeligt stillede efter kriterierne i særtilskudspuljen, herunder med særlige strukturelle og sociale udfordringer.

Foto: Fredericia

8. Styrkelse af lokal og regional journalistik

Der er behov for mere nærhed og en styrkelse af det nære demokrati. En vigtig forudsætning for det er stærke lokale medier. De lokale og regionale medier, herunder ugeaviser og distriktsblade, spiller en vigtig rolle i at formidle lokale nyheder til mennesker bosat uden for de store byer. De lokale medier er også med til at stille beslutningstagere, myndigheder og virksomheder til ansvar, når der træffes vigtige beslutninger tæt på borgerne.

De lokale og regionale medier har i en lang periode oplevet nedgang i annonceindtægter og oplag. De har gennem en årrække været nødsaget til at gennemføre store besparelser og fyringsrunder. Udviklingen er bekymrende og kræver handling.

Regeringen ønsker at modvirke dannelsen af nyhedsrøkkener, hvor lokale og regionale medier ikke længere understøtter det lokale demokrati og fællesskab.

Regeringen foreslår i sit kommende medieudspil:

- » En omfordeling af mediestøttens redaktionelle produktionsstøtte fra store landsdækkende nyhedsmedier til lokale/regionale nyhedsmedier.
- » En ny samarbejdsmodel for produktion af lokale nyheder med deltagelse af DR, de regionale TV 2-virksomheder og landets lokale og regionale nyhedsmedier.
- » En ny pulje til distriktsblade og ugeaviser fra 2022-2025.

De lokale og regionale medier oplever nedgang.

Anm.: Annonceomsætningen er korrigeret for den generelle prisudvikling. En del af faldet i de trykte lokale ugeavisers læsertal er et resultat af, at nogle ugeaviser er udgået af målingen.

"Det Danske Reklamemarked 2021", data bearbejdet af Kulturministeriet; "Index Danmark/Gallup og Lokal Index Danmark/Gallup, helårstotaler 2010 og 2020", data bearbejdet af Kulturministeriet; "Medievirksomheders omsætning og beskæftigelse", Rapportering om mediernes udvikling i Danmark 2021; "Det sander til", Anders C. Østerby, 2021

Et samlet Danmarkskort

Regeringen ønsker at skifte retning og gøre op med forestillingen om, at centralisering er en naturlov.

Lukningen af skoler, politistationer og hospitaler har efterladt et hullet Danmarkskort med ulige adgang til offentlige velfærdstilbud.

Arbejdet med at lukke hullerne og skabe et samlet Danmarkskort er i fuld gang. Men det vil kræve en indsats også over de kommende år. Som led i det fortsatte arbejde ønsker regeringen at se nærmere på kommunalreformens konsekvenser. Desuden skal der skabes mulighed for at følge op på, om det lykkes at vende udviklingen.

Foto: Varde

Regeringens initiativer

Et samlet Danmarkskort

1. Evaluering af kommunalreformen
2. Et land- og by-barometer

1. Evaluering af kommunalreformen

I 2004 indgik den daværende VK-regering og Dansk Folkeparti aftale om en kommunalreform. I 2007 gennemførtes reformen, der reducerede antallet af kommuner fra 271 til 98 og erstattede 14 amter med fem nye regioner.

Siden reformen er der sket en omfattende centralisering i Danmark. Det har betydet, at der for mange i dag er blevet længere til skoler, uddannelser og andre offentlige tilbud, og der er blevet længere fra borgeren til de folkevalgte på rådhusene.

Ved lanceringen af kommunalreformen blev der afgivet løfter om en mere bæredygtig offentlig sektor med høj kvalitet og sammenhæng så tæt på borgerne som muligt. Regeringen ønsker at undersøge, om løfterne er blevet holdt.

Regeringen ønsker derfor at afdække konsekvenserne af kommunalreformen og herunder kortlægge hullerne i Danmarkskortet og undersøge udviklingen i den borgernære velfærd og det lokale demokrati siden 2007.

Regeringen gennemfører:

- » Der gennemføres en evaluering af kommunalreformen
- » Evalueringen ser nærmere på udviklingen i borgernes nærhed til offentlige tilbud, lokaldemokrati og kvalitet i de kommunale velfærdsopgaver

2. Et land- og by-barometer

Regeringen har med en række initiativer, herunder udligningsreformen, nye skattecentre og nærpoltienheder taget de første skridt for at skabe et Danmark i balance. Initiativerne i dette udspil er de næste skridt. Og flere vil følge.

Regeringen ønsker fremadrettet at følge med i, om udviklingen går den rigtige vej. Om målene for regeringens initiativer bliver indfriet.

Regeringen foreslår:

- » Der opbygges et land- og by-barometer, der følger udviklingen på udvalgte områder som fx adgangen til uddannelser i hele landet, detailhandlens udvikling etc.

Finansiering

Regeringens udflytningsplan for uddannelserne er fuldt finansieret. I finansieringen indgår flere elementer. Det omfatter provenu fra en begrænsning af engelsksprogede uddannelser, der i øjeblikket forhandles i SU-forligskredsen. Hertil kommer begrænsninger på de videregående- og fuldtids-gymnasiale uddannelsesinstitutioners brug af markedsføring, begrænsning af de videregående uddannelsesinstitutioners eksterne konsulentbistand samt indtægter fra salg af innovationsmiljøer.

De nærmere elementer i initiativet med statsgaranti på den yderste realkreditbelåning, herunder prissætningen, vil blive fastlagt i dialog med blandt andet den finansielle sektor.

Som en del af udmøntningen af EU's strukturfondsmidler arbejdes der på at målrette en del af midlerne til bæredygtige byudvikling med henblik på at understøtte levede bymidter.

Styrkelse af regional og lokal journalistik og styrket fokus på uddannelser og arbejdspladser uden for de store byer på Forsvarsministeriets område finansieres inden for de respektive ministeriers egen ramme.

De øvrige initiativer i udspillet, der kræver finansiering, finansieres med midler fra rammen til offentlige investeringer samt en reserve til land/by-initiativer, der vil fremgå af regeringens finanslovforslag for 2022.

Initiativer, der søges finansieret over finansloven

Initiativ (mio. kr., 2021-priser)	2022	2023	2024	2025
Krav om strategisk planlægning for bymidter	3,5	3,5	3,5	3,5
Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner				
Fornyelse af bymidter *	25	25	25	25
Biblioteker i bymidter		10	10	10
Forsøgsordning med fribyer				
Fornyelse af bymidter **			25	25
Lokale velfærdscentre			30	
Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker	6	6	6	
I alt	34,5	44,5	99,5	63,5

* 150 mio. kr. i perioden 2022-2027, ** 100 mio. kr. i perioden 2022-2027

Indenrigs- og Boligministeriet

Holmens Kanal 22, 1060 København K

Tlf. : +45 72 28 24 00

E-mail: im@im.dk